

(Политика, 31.10.2009)

Да нам је одређено да живимо у тамном вилајету доказ је [овогодишњи Октобарски салон](#). Не бих ни реч јавно рекао шта о њему мислим, већ бих пустио да се деца играју у песку као до сада, да нисам онедавно председник Управног одбора Културног центра Београда, који је и организатор ове манифестације, па сматрам да није ред да ћутим, тим пре што се о мојој професији ради. Већ деценијама пратим у Паризу сличне манифестације, где и поред разноврсне понуде, оштре реакције на овакве манифестације узимају све више маха.

Овај Октобарски салон представља све друго осим манифестацију ликовне уметности, у чије име је и основан. Да би се превазишла та аномалија, Октобарски салон је назван Салон визуелне уметности, а визуелна уметност подразумева све и свашта, пошто је визуелно све што наше око види. Шта бисмо од толиких информација које видимо прогласили за уметност, препуштено је искуству и стручности уметничког директора Октобарског салона.

Овај као и неколико претходних салона никако није спонтани одраз ликовног тренутка у Србији и у остатку света. Да бисмо боље разумели о чему се ради и шта је циљ, потребно је познавати неке елементе због којих је баш овакав салон представљен публици. Реч је о „државној авангарди” на светском нивоу и о кураторима. Они заједно ударном песницом спроводе директиву по којој уметници треба да мисле и раде. У супротном следи презир и тотално игнорисање тог својеглавог уметника који упорно ради по свом.

О каквој је „државној авангарди” реч? „Визуелна уметност” на октобарском салону, као уосталом и на многим сличним манифестацијама у свету, одише дилетантизмом и левичарским кичем, а под паролом: што глупље, то боље. Ова појава датира неколико деценија, од када се овакав начин представљања света од стране целе армије креатора наметнуо административним путем уз свемоћну подршку државе.

Државна авангарда је добила упутство да није на њеним креаторима да праве

уметничка дела „пошто је уметност мртва” него само да бележе шта запажају око себе. Отуда њихови неспретни покушаји да се баве свим и свачим па и сценском уметношћу, али недовољно за праву позоришну представу. Баве се и филмом, али таква дела фестивали не примају. Блиски су пантомими, али досадни за публику. Далеко су ближи рукомету, али стадиони их не желе, пошто не дају голове. Али где је ту уметност? Па где ће такви, него код нас сликара, бивших колега. Тако су се уселили у државне музеје, финансирани од држава и организовани од стране централне фигуре те државне управе у уметности – куратора. Зашто ово државе подржавају? Зато што им уметник – слободни мислилац више није потребан. Слободни стрелци су опасни. Организован артиста у „визуелној уметности” је онај који је подобан. Њему су одредили у којим оквирима ће да ради. Куратор о томе брине.

Ко су куратори? То су бивши комесари изложби. Тај назив им је најбоље стајао с обзиром на то да реализују политику створену у канцеларијама власти. Они гарантују политичку коректност изложбе коју организују. Пошто их је већина била у младости уметник, па пропали у том тешком подухвату, нашли су други начин да постану неко и нешто. У музејској администрацији пењу се до врха хијерархије, одакле постају диригенти великом оркестру састављеном од углавном младих, концептуално-перформанс-видео креатора. Куратори постају звезде с великим хонорарима, важнији од уметника којима задају велике теме социјалне природе углавном. Они су интервјуисани, фотографисани, док уметници стоје са стране као нека врста радне снаге која је само спровела у дело кураторове идеје. Они самодододељују награде себи и артистима за животна дела, а све то у холовима музеја према чијим колекцијама гаје дубоко гађење. Бежећи од класичног десничарског кича, они су заједно са њиховим артистима створили нови левичарски кич, правећи се да га нису свесни. Међу њима има и неколико изузетно способних и талентованих људи.

Октобарски салон као производ свега наведеног потврђује нам следеће чињенице. Пре свега да у Србији ништа ново на плану уметности не може и не сме да се деси. Све што је на овом салону представљено, одавно је већ створено у западној уметности, а ова изложба је управо ту да нам то и потврди. Затим се овом изложбом показује да овакав избор излагача и дела потврђује да нове идеје у уметности могу да доносе само велики народи, а никако мали, односно да мали народи могу само да шире и преносе даље идеје великих народа. У том смислу ће, кажу, и Октобарски салон ићи чак до Стамбола да и тамо шири добру вест „визуелне уметности”.

Овакав Октобарски салон хоће да каже да се у српској уметности баш ништа не дешава, да смо све идеје увезли споља и засигурно и даље остајемо тамни вилајет. Штеточине су штету нанеле, с намером да је још дуги низ година наносе, на опште задовољство заинтересованих.

Али незадовољан је сликар и вајар који још увек наивно мисли да његова дела треба да се показују негде у земљи Србији, на добром месту и за велике паре исто као Октобарски салон и у присуству великих светских уметника ван круга „визуелне уметности”, дабоме.